ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการค้าของเก่า ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 กับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560[1]

LEGAL PROBLEMS ON THE BUSINESS OF ANTIQUES UNDER THE CONTROL OF SALE BY AUCTION AND TRADE OF ANTIQUES ACT B.E. 2474 (1931) AND ARTICLE 77 OF THE CONSTITUTION OF THE KINGDOM OF THAILAND B.E. 2560 (2017)

ณัฐพร เศวตะดุล
Nuttaporn Svetatula
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : nut_rmd27@hotmail.com
Graduate student of Master of Laws Program in Public Law
Faculty of Law, Chulalongkorn University: nut_rmd27@hotmail.com

Received : November 9, 2023
Revised : January 4, 2024
Accepted : January 17, 2024

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่มีการใช้บังคับมาอย่างยาวนาน ซึ่งถูกใช้มาแล้วมากกว่า 90 ปี โดยตั้งแต่มีการตราพระราชบัญญัติออกมาใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 ไม่เคยมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ในสาระสำคัญแต่อย่างใด ทำให้บทบัญญัติของกฎหมายมีความไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมและรูปแบบของกิจการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากการการพัฒนาขึ้นของเทคโนโลยี โดยในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 มีหลักการสำคัญคือ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน

จากการศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 พบว่ากฎหมายมีปัญหาหลัก ๆ อยู่ด้วยกัน 4 ประเด็น ดังนี้

1. ความไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งปัญหาหลักเกิดจากการวางนิยามในกฎหมายที่ไม่ชัดเจน จนทำให้ขอบเขตของกฎหมายกว้างมากเกินไปจนกลายเป็นสร้างภาระในการประกอบอาชีพของประชาชน

2. ปัญหาข้อจำกัดของวิธีการในการประกอบอาชีพ ซึ่งเกิดจากข้อกำหนดในด้านสถานที่ที่ยังไม่สามารถรองรับรูปแบบของกิจการในปัจจุบัน เช่น ร้านค้าออนไลน์ หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่มีหน้าร้าน

[1] บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายการประกอบกิจการค้าของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474”

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อกำหนดของใบอนุญาต ซึ่งมีประเด็นทั้งในแง่ของการต้องขอใบอนุญาตของสถานที่ประกอบกิจการทุกแห่ง การกำหนดอายุและประเภทของใบอนุญาต รวมไปถึงการกำหนดค่าธรรมเนียม

4. ความไม่สอดคล้องกับกฎหมายอื่น โดยที่มีปัญหาทั้งในแง่ของการที่ต้องมีการขอใบอนุญาตซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยของโบราณ หรือในแง่ของความไม่สอดคล้องกับกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการขายตรงและการตลาดแบบตรง เป็นต้น

จากภาพรวมที่ได้กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เป็นกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฯ แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบังคับใช้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมในการควบคุมไม่ให้ร้านค้าเหล่านี้กลายเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าที่ได้มาจากการลักขโมย หรือเป็นแหล่งในการฟอกเงิน รวมไปถึงการส่งเสริมกิจการเหล่านี้ไปด้วยในตัว จึงสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้มีความทันสมัยขึ้นและสามารถรองรับรูปแบบการประกอบกิจการใหม่ ๆ ในปัจจุบันและอนาคตได้ โดยต้องมีการวางหลักการในภาพรวมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนข้อกำหนดในด้านสถานที่อันเป็นข้อจำกัดของรูปแบบการประกอบกิจการ และมีการปรับปรุงข้อกำหนดของใบอนุญาตเสียใหม่ รวมไปถึงแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของกฎหมายหรือความไม่สอดคล้องกับกฎหมายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

คำสำคัญ

ค้าของเก่า, ของเก่า, สินค้ามือสอง

ABSTRACT

The Control of Sale by Auction and Trade of Antiques Act B.E. 2474 is a long-standing law that is in force for more than 90 years. However, the provisions of this law are found to be inconsistent with the conditions of the society and the evolved business practices from technology advancement. The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Section 77 lays down important principles for the State to only make laws when necessary and repeal or amend the laws that are unnecessary or unaligned with the current circumstances, obstructs people livelihood, or occupational opportunities to ensure that the laws are not a burden to the people.

From studying the Control of Sale by Auction and Trade of Antiques Act B.E. 2474, the author identified 4 problematic issues under the current legislations as follows:

1. The provisions of the law are outdated and unaligned with current social conditions. This issue is mainly caused by unclear legal definitions which makes to law to be broadly interpreted and cause unnecessary burdens for the people in conducting their occupations.

2. The restrictions on the sale by auction and trade of antique practices are problematic as the restrictions about the place of business does not accommodate modern trade practices such as online sales or other practices without a permanent place of business.

3. Current licensing requirements and conditions are problematic such as the requirement of a license for every business establishment, the categories and validity of licenses, and licensing fees.

4. Inconsistences and contradictions with other laws. Licensing regulations contradicts with other laws such as the law on antiques, the laws on direct sales and direct marketing, etc.

From the discussed issues above, the author concludes that the Control of Sale by Auction and Trade of Antiques Act B.E. 2474, is inconsistent with Section 77 of the Constitution. However, the author also argues that this law is still necessary to ensure that public peace and order is maintained to prevent business operators from trading stolen goods or laundering money while also achieving the goal of promoting sale by auction and trade of antiques businesses. Therefore, it is necessary to revise and modernize the law to accommodate modern and foreseeable trade practices. The revised law shall provide a clear legislative framework, change the rules regarding place of business restrictions, revise licensing conditions and requirements, and resolve the issue of inconsistencies and contradictions with other related laws.

Keywords

Trade of Antiques, Antiques, Second-hand goods

1. บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมากอันทำให้เกิดช่องทางการประกอบอาชีพที่มากขึ้นทำให้มีการแข่งขันในระบบตลาดที่มากขึ้นตามมา อย่างไรก็ตามยังมีกฎหมายหลายฉบับที่มีการบังคับใช้มาอย่างยาวนานโดยไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีการพัฒนาไปตามยุคสมัยซึ่งอาจมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนบางอย่างที่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนเนื่องจากมีการเข้ามาควบคุมการประกอบอาชีพของเอกชนมากจนเกินความจำเป็น หรือเป็นการสร้างขั้นตอนที่มากเกินไปจนทำให้เอกชนต้องแบกรับภาระในการประกอบอาชีพมากขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงในแง่ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยบทความนี้จะกล่าวถึงพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ซึ่งเป็นหนึ่งในกฎหมายที่ใช้บังคับมา 90 กว่าปี โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อป้องกันการลักเล็กขโมยน้อยแล้วนำสิ่งของเหล่านั้นมาขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า[2] จึงกล่าวได้ว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมฉบับหนึ่ง แต่ถึงกระนั้นในอีกมิติหนึ่งกฎหมายฉบับนี้เองก็ถือว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทางเศรษฐกิจเช่นกันเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพของประชาชนซึ่งเป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องรับรองและคุ้มครองด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่รัฐเข้ามาแทรกแซงในลักษณะของการเข้าไปควบคุมหรือวางกฎเกณฑ์ในการดำเนินกิจการก็จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น[3]

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับมาอย่างยาวนานโดยที่ไม่เคยได้รับการปรับปรุงให้มีความทันสมัย จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมกิจการค้าของเก่าในปัจจุบันก็ยังใช้หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเดียวกันกับเมื่อช่วง 90 ปีก่อน ซึ่งเป็นช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่งผลให้เมื่อมีการนำหลักเกณฑ์เมื่อ 90 ปีที่แล้วมาใช้กับยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมาก จึงส่งผลให้กฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมและรูปแบบของการประกอบกิจการที่มีรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีวิธีการหรือช่องทางในการประกอบกิจการมากขึ้น แต่กฎหมายกลับไม่พัฒนาตามไปด้วย จนเงื่อนไขบางอย่างกลับกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญในการประกอบกิจการ อย่างไรก็ตามแนวคิดสมัยใหม่ในปัจจุบันนั้นมีความต้องการที่จะลดจำนวนกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต

---

[2] กรมการปกครอง, รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 2564 1 <https://law.go.th/Summary?survey_id=NjMwREdBX0xBV19GUk9OVEVORA==> สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2566.

[3] บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, *กฎหมายมหาชนเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2562) 270.

หรือการประกอบอาชีพ ซึ่งกรณีของประเทศไทยก็ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมีการตราพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนวิธีการในการทบทวนกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรา 77

บทความนี้จะทำการศึกษาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ไปในรูปแบบใด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยต่อไป

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักคิดในเรื่องของการควบคุมกิจการค้าของเก่านั้น โดยหลักจะมีมิติในเรื่องของเสรีภาพในการประกอบอาชีพของเอกชน และมิติในแง่บทบาทของรัฐที่จะเข้ามาควบคุมกิจการของเอกชน ซึ่งทั้งสองมิติดังกล่าวจะมีความสำคัญในแง่ของการกำหนดมาตรการในการควบคุมกิจการของเอกชนให้มีความพอดี ไม่เข้มงวดมากเกินไปจนกระทบต่อเสรีภาพของประชาชน หรือควบคุมน้อยเกินไปจนอาจเกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่ต้องมีการกล่าวถึงด้วยเช่นกันคือแนวคิดในเรื่องของตลาดสินค้ามือสองซึ่งจะทำให้สามารถเห็นภาพรวมของลักษณะตลาดของกิจการเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

เสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างที่ติดตัวของบุคคลมาตั้งแต่เกิดเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลจะได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ[4] ซึ่งหากจะพิจารณาถึงการดำรงชีพของมนุษย์แล้วกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการหาเลี้ยงชีพ การสร้างทรัพย์สินต่าง ๆ การติดต่อค้าขาย ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้เป็นลักษณะของการดำเนินกิจกรรมในทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถที่จะใช้สิทธิในส่วนนี้ได้โดยที่รัฐสามารถที่จะจำกัดเสรีภาพในส่วนนี้ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดตลาด[5] หรือแม้แต่การคุ้มครองประชาชนในฐานะผู้บริโภคเองก็ตาม ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะใช้เสรีภาพของตนในการที่จะประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเองได้

2.2 ทฤษฎีการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ

การเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้เริ่มมีการให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพมากขึ้น[6] มีการจำกัดอำนาจของผู้ปกครอง ไม่เพียงแต่รูปแบบของการปกครองเท่านั้นที่เปลี่ยนไป สิ่งหนึ่งที่ควบคู่มากับการพัฒนาของรัฐเสมอก็คือเศรษฐกิจ การมาของรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ ส่งผลให้แนวคิดเสรีนิยมเติบโตขึ้นตามมา และยังมีการสนับสนุนเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดเศรษฐกิจในรูปแบบของทุนนิยมขึ้น[7] จึงยิ่งทำให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้นตามไปอย่างรวดเร็ว แต่ผลอีกอย่างที่ตามมาก็คือเกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการสะสมทุนในระบบตลาดเกิดเป็นการรวมศูนย์ความ

---

[4] ปรางชมพู จงอนุรักษ์, 'ปัญหาการคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบอาชีพในระบบกฎหมายไทย' (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2560) 5-6.

[5] มานิตย์ จุมปา, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550)* (พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551) 159.

[6] เพิ่งอ้าง 105.

[7] บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2564) 83-84.

มั่งคั่งและกีดกันผู้อื่นให้ออกไปจากระบบ[8] จึงทำให้ประชาชนเองต้องหันไปพึ่งพารัฐให้เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อช่วยขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น[9] ส่งผลโดยตรงต่อหน้าที่ของรัฐสมัยใหม่ที่มีจะมีภารกิจของรัฐรูปแบบใหม่ ๆ ตามมา เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม[10] ซึ่งความต้องการของคนในสังคมเองก็มีหลายด้านทั้งในแง่ของความมั่นคงปลอดภัยหรือคุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งเหล่านี้ก็คือความต้องการร่วมกันในสังคม ซึ่งการที่รัฐจะตอบสนองสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ก็จะต้องมีการวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะเข้ามากำหนดมาตรฐานในแต่ละเรื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในรัฐให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ ได้

ในช่วงแรกรัฐยังไม่มีบทบาทในทางเศรษฐกิจมากมาย กิจกรรมในทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องของเอกชนด้วยกันเองเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ เกิดมาจากแนวคิดเสรีนิยมและทุนนิยมเป็นสำคัญที่มองว่ารัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชน[11] แต่เมื่อยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป เศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนมากยิ่งขึ้นรัฐก็จะต้องปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปด้วย โดยเฉพาะเมื่อเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นชนชั้นกลางมีการเติบโตและเริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้น[12] ชุมชนต่าง ๆ ก็มีการเติบโตที่สูงขึ้นความต้องการในเรื่องของการบริการสาธารณะของคนในสังคมก็ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่เป็นเมืองที่มีผู้คนอาศัยอยู่จำนวนมาก สิ่งสำคัญที่ต้องมีเพื่อรองรับการอยู่อาศัยหรือการใช้ชีวิตก็คือโครงสร้างพื้นฐาน[13] แต่เมื่อเศรษฐกิจเติบโตขึ้นประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ กิจการรูปแบบต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นมากมาย ผลที่ตามมาคือเกิดการที่ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถที่จะแข่งขันในทางเศรษฐกิจได้อย่างเท่าเทียม หรือชนชั้นแรงงานที่โดนกดขี่จากนายทุนก็ตามความแตกต่างในเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้รัฐเริ่มที่จะเข้ามามีบทบาท โดยการเริ่มเข้ามาวางกฎเกณฑ์ในการประกอบอาชีพเพื่อรักษาผลประโยชน์โดยรวมของสังคมหรือในบางกรณีก็เข้าไปดำเนินการในกิจการบางอย่างโดยตรงในบริการสาธารณะเสียเอง ทำให้รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมบางอย่างในทางเศรษฐกิจ โดยมีกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในสำคัญของรัฐในการแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดสินค้าของมือสอง

ในปัจจุบันตลาดสินค้ามือสองกลายเป็นตลาดที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งค่อนข้างที่จะสวนทางกับภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอยในช่วงการระบาดของโควิด 19 ที่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีกำลังในการซื้อลดลง คำถามสำคัญคือเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น โดยในประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่าหากเราต้องการจะซื้อสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งปัจจัยสำคัญคือกำลังซื้อของผู้บริโภคว่ามีกำลังซื้อเพียงใด ซึ่งสำหรับกลุ่มคนที่มีกำลังซื้อไม่สูงมากการมองหาทางเลือกในตลาดสินค้ามือสองเป็นทางเลือกที่น่าสนใจอย่างมากในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามในตลาดสินค้ามือสองจะแตกต่างออกไปจากตลาดสินค้าในรูปแบบปกติ เนื่องจากในตลาดมือสองนั้นหากพิจารณาสินค้าที่เข้ามาในตลาดจะเห็นได้ว่า เป็นตลาดที่มีการเปลี่ยนมือของตัวสินค้าจากผู้บริโภคที่ได้ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภครายต่อไป ซึ่งหากพิจารณาตัวสินค้ามือสองจะเห็นได้ว่าสินค้ามือสองเป็นสินค้าคงทนที่ด้อยคุณภาพลงหรือมีคุณภาพที่น้อยกว่าสินค้าใหม่ เนื่องจากครั้งหนึ่งเคยเป็นสินค้าที่ซื้อมาใหม่แต่เมื่อผ่านการใช้งานจึงส่งผลให้เกิดกระบวนการเสื่อมสภาพและสึกหรอไปบ้างตามสภาพการใช้งาน[14] ซึ่งการที่มีสินค้าที่ผลิตออกมาใหม่นั้นก็จะทำให้เกิดสินค้ามือสองขึ้นเช่นกัน ดังนั้น สิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจในทาง

---

[8] ชลลดา นาคใหญ่,'จากคาร์ล มาร์กซ์ ถึง บิล เกตส์ : ความเป็นไปไม่ได้ของแนวคิดทุนนิยมที่ 'สร้างสรรค์'' (2561) 1 วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 211, 212-214.

[9] บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ (เชิงอรรถ 2) 264-265.

[10] บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (เชิงอรรถ 6) 174.

[11] เพิ่งอ้าง 60.

[12] สุรพล นิติไกรพจน์, 'ข้อความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ' (2534) 3 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 371 , 372.

[13] เพิ่งอ้าง 372.

[14] Arthur H. Fox, 'A Theory of Second-Hand Markets' (1957) 24 Economica 99, 99

เศรษฐกิจของตนก็คือ “ต้นทุนในการถือครอง[15]” ซึ่งมีปัจจัยก็คือราคาของสินค้านั้น ๆ เทียบกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีของรถยนต์ ที่เมื่อมีการใช้รถยนต์ไปในระยะเวลาหนึ่งมูลค่าของรถยนต์จะลดลงตามค่าเสื่อมสภาพ ในขณะที่ค่าซ่อมบำรุงที่มีแต่จะสูงขึ้น ทำให้เมื่อถึงจุดหนึ่งที่เจ้าของรถยนต์พบว่าค่าซ่อมบำรุงเริ่มสูงเกินกว่ามูลค่าของรถยนต์ตรงจุดนี้คือระยะเวลาที่เหมาะสมในการทดแทน ทำให้เจ้าของรถยนต์จะต้องมีการเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ รถยนต์คันเดิมที่เคยเป็นสินค้ามือหนึ่งจะกลายเป็นสินค้ามือสองไป หากเจ้าของรถยนต์ตัดสินใจที่จะขาย ซึ่งแน่นอนว่าบุคคลที่ซื้อรถยนต์มือสองคันดังกล่าวจะได้รถยนต์คันนั้นในมูลค่าที่ลดลงไปตามสภาพ ซึ่งเมื่อกลับไปพิจารณาถึงต้นทุนในการถือครองรถยนต์คันดังกล่าว ด้วยราคารถยนต์ที่ถูกกว่าการซื้อรถยนต์มือหนึ่งและหากมีการคำนวณค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงแล้วทำให้เมื่อคำนวณแล้วเห็นว่าคุ้มค่าในระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะถึงเวลาที่เหมาะสมในการทดแทนต่อไป รถยนต์มือสองจึงถือเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจอย่างมากสำหรับบุคคลที่อยากใช้รถยนต์แต่ไม่มีทุนมากพอที่จะไปซื้อรถยนต์มือหนึ่งได้ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของตลาดมือสองได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ภาพที่เกิดขึ้นจากการศึกษาสินค้าตลาดมือสองก็คือการส่งต่ออย่างต่อเนื่องของผู้บริโภคกลุ่มแรกอันเป็นกลุ่มคนที่ได้ให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือ ความใหม่ หรือแนวคิดในการเข้าสู่ตลาดเป็นคนแรก[16] สินค้าคงทนอาจส่งต่อไปยังเจ้าของคนที่สองซึ่งมีความต้องการเพียงการได้ใช้สินค้าเป็นพื้นฐานเท่านั้น อีกทั้งอาจจะมีการส่งต่อไปยังผู้ที่สามารถซ่อมเองและหลีกเลี่ยงค่าซ่อมหนักหรือกลุ่มคนที่ไม่สามารถหาทุนมาซื้อสินค้าใหม่ได้[17] ถึงแม้ว่าการมีรายได้จะช่วยรักษาต้นทุนในการถือครองการเป็นเจ้าของไว้ แต่กิจกรรมที่เกิดขึ้นในตลาดลักษณะนี้ก็จะเกิดซ้ำไปเรื่อย ๆ จนกว่าสินค้าชิ้นนั้นไม่สามารถที่จะส่งต่อไปได้อีกต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย

ในปัจจุบันสภาพทางเศรษฐกิจของโลกอยู่ในสภาวะที่ตกต่ำเนื่องด้วยผลกระทบจากหลายปัจจัย จึงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศต้องมีการออกนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ นโยบายในแง่หนึ่งคือการแก้ไขกฎหมายเพื่อลดข้อจำกัดในการประกอบอาชีพของประชาชน โดยมีกรณีศึกษาของประเทศญี่ปุ่นในช่วงปี 2555 ที่ ณ ขณะนั้น นายชินโซะ อาเบะ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการดำเนินนโยบายยกเลิกและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน หรือการประกอบอาชีพของภาคเอกชน[18] ซึ่งแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องคือแนวคิดในเรื่อง Regulatory Guillotine และ Better Regulation

หลักการที่สำคัญของทั้งสองแนวคิดข้างต้นคือ กฎระเบียบใด ๆ ที่ไม่สมเหตุสมผลตามกฎหมายหรือไม่มีความจำเป็นสำหรับนโยบายของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจแบบตลาดก็จะต้องถูกยกเลิกไป[19]ตามแนวคิด Regulatory Guillotine และอีกนัยหนึ่งกฎระเบียบใด ๆ ที่สมเหตุสมผลตามกฎหมายหรือยังมีความจำเป็นแต่สร้างภาระต่อการประกอบธุรกิจก็จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดขั้นตอน โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงประสิทธิภาพของกฎหมายและกฎระเบียบในด้านต่าง ๆ[20]ตามแนวคิด Better Regulation ซึ่งหลักการทั้งสองประการนี้สะท้อนอยู่ในมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง”

---

[15] เพิ่งอ้าง 102.

[16] เพิ่งอ้าง 115.

[17] เพิ่งอ้าง 115.

[18] วาระทีดีอาร์ไอ, ‘เศรษฐกิจไทยฟื้นไม่ยาก หาก ‘กิโยตินกฎหมาย’’ (กรุงเทพธุรกิจ ,3 ธันวาคม 2563) < https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/126511> สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2567.

[19] ‘What Is the Regulatory Guillotine’ (Jacobs, Cordova & Associates)<https://regulatoryreform.com/regulatory-guillotine/>.

[20] Steve Tombs, ‘Making better regulation, making regulation better?’ (2016) 4 Policy Studies 332, 332-349.

3. การประกอบกิจการค้าของเก่าของต่างประเทศ

ในบทความนี้ได้มีการศึกษามาตรการในการควบคุมกิจการค้าของเก่าของต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นกรณีตัวอย่างในการวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการในด้านต่าง ๆ โดยได้ทำการศึกษามาตรการของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์ ประเทศแอฟริกาใต้ และประเทศสิงค์โปร ดังนี้

3.1 ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์

กฎหมายของออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์ คือ Second-hand Dealers and Pawnbrokers Act 2003 ในกฎหมายของออสเตรเลียจะใช้คำว่า “Second-hand property” หรือ “Second-hand goods” แปลได้ว่า “ทรัพย์สินมือสอง” หรือ “สินค้ามือสอง” ซึ่งจะต่างกับประเทศไทยที่ใช้คำว่า “ของเก่า” โดยเมื่อพิจารณาถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมายควบคุมกิจการค้าของเก่าของออสเตรเลียแล้วจะพบว่ามีวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะร่วมกันของแต่ละมลรัฐคือความต้องการควบคุมกิจการค้าของเก่าเพื่อป้องกันการกระทำความผิดในตลาดสินค้ามือสองและเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายสินค้าที่ถูกลักขโมยมาเช่นเดียวกับกฎหมายไทย

ทั้งนี้ ในด้านของการวางหลักการของกฎหมาย มาตรา 6 (1) วางหลักไว้ว่า บุคคลไม่สามารถประกอบกิจการค้าขายในทรัพย์สินมือสองหรือทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตลาดได้เว้นแต่จะเป็นผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต โดยในบทบัญญัติของ Second-hand Dealers and Pawnbrokers Act 2003 นั้นจะมีการกำหนดนิยามและยกเว้นชนิดของประเภทสินค้าไว้ในบทนิยามของทรัพย์สินมือสอง[21] (second-hand property) รวมถึงมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอและผู้รับใบอนุญาต ข้อกำหนดหรือข้อห้ามในการดำเนินกิจการไว้ด้วยเช่นกัน โดยข้อกำหนดที่สำคัญ คือ ในเรื่องของสถานที่ประกอบกิจการ โดยกำหนดว่าสถานที่ที่ได้รับอนุญาตจะต้องเป็นสถานที่ที่ได้ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาต และจะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน[22] หากผู้รับใบอนุญาตต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสถานที่ ดังกล่าวสามารถทำได้โดยผู้รับใบอนุญาตอาจยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่ออนุมัติสถานที่ให้เป็นสถานที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาตได้ ทั้งนี้ผู้รับใบอนุญาตจะต้องระบุด้วยว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่หลักที่ใช้ประกอบกิจการด้วยหรือไม่ และต้องการที่จะประกอบกิจการในสถานที่อื่นที่ได้รับอนุญาตก่อนแล้วตามใบอนุญาตอีกหรือไม่[23] ซึ่งหลักการนี้จะทำให้ผู้ขอรับใบอนุญาตสามารถที่จะระบุสถานที่ที่จะใช้ในการประกอบการได้ตั้งแต่ยื่นคำขอ และสามารถขอเพิ่มเติมในภายหลังได้อีกด้วย เพียงแต่ต้องมีการระบุสถานที่หลักที่ใช้ในการประกอบกิจการไว้เท่านั้น

3.2 การประกอบกิจการค้าของเก่าของประเทศแอฟริกาใต้

ในการควบคุมกิจกรรมค้าของเก่าของแอฟริกาใต้มีกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ คือ Second-Hand Goods Act 2009 ซึ่งกฎหมายมีวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายฉบับนี้ก็เพื่อควบคุมธุรกิจของผู้ค้าสินค้ามือสองและโรงรับจำนำเพื่อต่อต้านการค้าสินค้าที่ถูกขโมย และเพื่อส่งเสริมมาตรฐานทางจริยธรรมในการค้าสินค้ามือสอง

---

[21] Second-hand Dealers and Pawnbrokers Act 1996 Part 3, Schedule 3 Dictionary,

second-hand property means personal property that has been used, other than the following types of property—

(a) newspapers, books, pamphlets, periodicals or other printed publications; or

(b) stamps or coins; or

(c) property returned for refund or exchange by a person who purchased it as new property; or

(d) motor vehicle batteries; or

(e) used tyres removed from a car, motorbike or trailer within the meaning of the Transport Operations (Road Use Management) Act 1995; or

(f) other property prescribed under a regulation.

[22] Second-hand Dealers and Pawnbrokers Act 2003 ,Part 3, Licences, Division 5 Other provisions about licences, 24 Authorised place.

[23] Second-hand Dealers and Pawnbrokers Act 2003 ,Part 3, Licences, Division 5 Other provisions about licences, 25 Change of authorised place.

ในการควบคุมกิจการของประเทศแอฟริกาใต้นั้น ไม่ใช้ระบบใบอนุญาตแต่ใช่ระบบการจดทะเบียนและออกใบรับรองให้แทน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงมาจากกฎหมายฉบับเดิม[24]ที่เคยมีการใช้ระบบใบอนุญาตมาก่อน โดยในด้านของการกำหนดประเภทสินค้าที่จะควบคุมจะมีการกำหนดไว้ชัดเจนไว้ในตารางท้ายของกฎหมาย โดย Second-Hand Goods Act 2009 กำหนดให้ สินค้า (goods) หมายถึง สิ่งของใด ๆ ที่ถูกกำหนดไว้ในตารางที่ 1 แต่ไม่รวมถึงอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุน หรือเสื้อผ้า[25]

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่ถือเป็นสาระสำคัญของกฎหมายในเรื่องนี้นอกเหนือจากการกำหนดประเภทของสินค้าแล้ว ก็คือการที่จะต้องให้นิยามว่าสินค้าที่จะถือเป็นของมือสองหรือของเก่านั้นต้องมีลักษณะอย่างไรด้วย โดยมีการกำหนดลักษณะของสินค้าไว้ในบทนิยามของคำว่า “second-hand goods” ซึ่งคำว่า “second-hand goods” ความหมายไว้ว่า สิ่งของซึ่งถูกใช้โดยบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่เจ้าของโรงงานหรือผู้ผลิตสิ่งของนั้น หรือบุคคลที่ซื้อขายกับเจ้าของโรงงานหรือผู้ผลิตสิ่งของนั้นเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจ แต่ไม่รวมถึงสินค้าที่มีมูลค่าต่ำกว่า 100 แรนด์แอฟริกาใต้ ดังนั้น จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าประเทศแอฟริกาใต้นั้นวางรูปแบบกฎหมายในเบื้องต้นไว้สองเงื่อนไขคือกำหนดเงื่อนไขก่อนว่าสิ่งของใดบ้างที่จะถูกควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ โดยได้กำหนดชนิดสิ่งของไว้ในตารางท้ายกฎหมาย และเงื่อนไขต่อมาคือจะกำหนดลักษณะว่าสิ่งของตามตารางนั้นต้องเข้าลักษณะที่ต้องมีการใช้โดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ผลิตด้วยจึงจะถูกควบคุม

3.3 การประกอบกิจการค้าของเก่าของประเทศสิงคโปร์

กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ที่ใช้บังคับในเรื่องนี้คือ Secondhand Goods Dealers Act 2007 โดยวัตถุประสงค์สำหรับควบคุมผู้ประกอบการเพื่อที่จะป้องกันการซื้อขายสินค้าที่อาจถูกขโมยมาเช่นเดียวกันประเทศอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมา ซึ่งกฎหมายในเรื่องนี้จะมีลักษณะโดยภาพรวมคือ โดยหลักกฎหมายจะกำหนดว่าห้ามประกอบกิจการเว้นแต่จะได้รับอนุญาต และจะกำหนดว่ากฎหมายต้องการจะควบคุมสินค้าอะไร[26] ซึ่งจะคล้ายกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์ และแอฟริกาใต้ แต่ก็อาจจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้าง แต่ก็จะมีลักษณะการวางหลักที่มีจุดร่วมคือจะมีการกำหนดให้ต้องมาขอใบอนุญาตหรือมาจดทะเบียนก่อน แล้วจะมีการกำหนดประเภทสินค้าไว้ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดแบบยกเว้นสินค้าที่ไม่ต้องขออนุญาต หรือแบบสินค้าที่ต้องขออนุญาตก็ตาม ทั้งนี้ สำหรับประเทศสิงคโปร์จะไม่ได้นิยามลักษณะว่าสินค้ามือสองมีองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญอย่างไร เพียงแค่กำหนดชนิดของสินค้าไว้เท่านั้น จะเห็นว่าลักษณะในการกำหนดหลักการเช่นนี้จะคล้ายกับกฎหมายของประเทศไทยที่วางหลักการไว้เช่นเดียวกัน แต่จะต่างกันที่กฎหมายของสิงคโปร์ได้กำหนดชนิดและประเภทของสินค้า และกำหนดนิยามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ต้องการจะควบคุมไว้ด้วยจึงทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จึงแตกต่างกับกฎหมายของประเทศไทยในแง่ของขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมาย โดยสิ่งที่เป็นจุดเด่นของกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ คือ การกำหนดให้เว็บไซต์ หรือร้านค้าออนไลน์ถือเป็นร้านค้า (Shop) ซึ่งถือเป็นลักษณะของสถานที่ประเภทหนึ่งด้วย

4. ปัญหาการประกอบกิจการค้าของเก่าในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาลักษณะของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 จะพบว่าด้วยความที่กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีอายุการใช้งานมาอย่างยาวนานและไม่ได้รับการปรับปรุงในสาระสำคัญ โดยที่ในการแก้ไขครั้งล่าสุดเป็นเพียงการแก้ไขในส่วนของอัตราโทษเท่านั้น[27] ทำให้หลักเกณฑ์ที่ใช้

[24] SECOND-HAND GOODS ACT, 1995

[25] Second-Hand Goods Act 2009 CHAPTER 1 INTERPRETATION AND APPLICATION OF ACT Definitions ‘‘goods’’ means any of the goods specified in Schedule 1, but does not include firearms or ammunition as defined in the Firearms Control Act, 2000 (Act No. 60 of 2000) or clothing;

[26] Secondhand Goods Dealers Act 2007, Dealing in secondhand goods Section 4

[27] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 4.

เมื่อ 90 กว่าปีก่อนกับปัจจุบันจึงเป็นหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ทำให้ปัจจัยทั้งในแง่ของสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเทคโนโลยีที่พัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้กฎหมายเริ่มไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายก็อาจเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนในการประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์กฎหมายฉบับนี้ในการควบคุมกิจการค้าของเก่าเพื่อป้องกันการซื้อขายทรัพย์มือสองที่ผิดกฎหมาย[28] กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของสังคมจึงยังเป็นกฎหมายที่ยังมีความจำเป็น เพียงแต่มีหลักเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน หรือเป็นการสร้างภาระในการประกอบอาชีพของประชาชนเท่านั้น กฎหมายฉบับนี้จึงยังมีหลักเกณฑ์บางประการที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักในมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีประเด็นปัญหาที่จะกล่าวถึง ดังนี้

4.1 ปัญหาของหลักการและกรอบความคิดเบื้องต้นของกฎหมาย

ในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการลดขั้นตอนของกฎหมาย การลดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเข้ามามีส่วนสำคัญในการปรับปรุงกฎหมาย คำถามสำคัญคือการวางหลักการในการห้ามประกอบกิจการเว้นแต่จะได้รับอนุญาตก่อนนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาการวางหลักการเบื้องต้นของกฎหมาย

หลักการใหญ่ของผู้ที่จะประกอบกิจการประเภทนี้จะต้องมาขออนุญาตจากหน่วยงานรัฐเสียก่อน จะเห็นได้ว่าเมื่อกฎหมายกำหนดว่าการจะประกอบกิจการต้องมีการขออนุญาตแต่กฎหมายกลับไม่กำหนดว่าสินค้าใดบ้างที่กฎหมายต้องการควบคุม จึงทำให้เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของกระทรวงมหาดไทยที่ต้องการให้มีกฎหมายฉบับนี้แล้วจะพบว่าแท้ที่จริงแล้วสิ่งที่กระทรวงมหาดไทยต้องการควบคุมคือ “ตัวกิจการ” ไม่ใช่ “ตัวสินค้า” ซึ่งสะท้อนออกมาได้ชัดผ่านการนิยามคำว่า “ของเก่า” ที่กำหนดนิยามไว้กว้าง ๆ ว่า “ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย” หมายความว่าไม่ว่าผู้ประกอบการจะซื้อขายสินค้าอะไรก็ตามแต่ถ้าของที่ซื้อขายนั้นเป็นของที่ใช้แล้วก็จะต้องมีการขออนุญาตเสมอ[29] สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือสินค้าทุกรายการจะเข้านิยามตามกฎหมายฉบับนี้ทั้งหมด ทำให้หากต้องการที่จะประกอบกิจการขายสินค้าที่เข้าลักษณะตามนิยามไม่ว่าสินค้านั้นจะเป็นอะไรก็ตามก็จะต้องดำเนินการขอใบอนุญาตค้าของเก่าก่อนเสมอ ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือกฎหมายกลายเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพโดยไม่มีความจำเป็น เนื่องจากเมื่อทุกอย่างกลายเป็นของเก่าได้ทั้งหมด โดยที่เคยมีการประกาศยกเว้นสินค้าบางประเภทที่ไม่ต้องขออนุญาตไว้เพียงอย่างเดียวคือกระสอบป่าน[30] แต่ในปัจจุบันก็ได้มีการยกเลิกการยกเว้นกระสอบป่านไปแล้วเช่นกัน[31] เท่ากับว่าไม่มีสินค้าใดที่จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต อย่างไรก็ตามแม้จะมีสินค้าบางรายการได้รับการยกเว้นแต่หากในกิจการร้านค้านั้น ๆ มีการซื้อขายสินค้ามากกว่าหนึ่งชนิดก็ยังต้องมีการขออนุญาตเช่นเดิมเพราะยังมีสินค้าที่ไม่ได้รับการยกเว้นอยู่ จะเห็นได้ว่าการวางหลักการว่าห้ามประกอบกิจการเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต ภายใต้เงื่อนไขของการกำหนดนิยามที่กว้างตามที่ได้กล่าวมานั้นในทำให้การกำหนดหลักการเช่นนี้ จึงไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน

[28] เพิ่งอ้าง 2.

[29] เพิ่งอ้าง 4.

[30] ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ยกเว้นการค้าของเก่าบางชนิดไม่ต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2482.

[31] ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ยกเลิกประกาศยกเว้นการค้ากระสอบป่านของเก่าโดยไม่ต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ลงวันที่ 22 มกราคม 2503.

หลักการที่เป็นปัญหาอีกประเด็นคือ การเลือกใช้คำที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะของการประกอบกิจการ โดยจะเห็นได้ว่าแต่เดิมการออกกฎหมายฉบับนี้มีปัญหาเรื่องการใช้คำเรียกแทนสินค้าที่มีการใช้แล้วมาตั้งแต่ในอดีต โดยก่อนจะมีการใช้คำว่า “ของเก่า” นั้น ในอดีตผู้คนในยุคสมัยช่วงปี พ.ศ. 2474 และก่อนหน้านั้นมักจะเรียกสินค้าประเภทนี้ว่าของ “ปอแก”[32] แต่ก็ไม่ได้มีการนำมาใช้ในกฎหมาย โดยในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมายในขณะนั้นกลับใช้คำว่า “ของใช้แล้ว” แทน และในท้ายที่สุดเมื่อมีการออกกฎหมายก็เปลี่ยนเป็นคำว่า “ของเก่า” และใช้มาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ การเลือกใช้คำส่งผลอย่างมากต่อการบังคับใช้กฎหมาย เหตุผลอย่างหนึ่งที่มีการถกเถียงถึงเรื่องของการใช้คำเพราะต้องการให้คำที่ใช้สามารถสื่อให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงที่กฎหมายต้องการที่จะเข้ามาควบคุม[33] ดังนั้น การเลือกใช้คำของกฎหมายจึงถือเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสะท้อนภาพรวมของกฎหมายได้ ซึ่งการใช้คำว่า “ของเก่า” ยังไม่สามารถที่จะสื่อให้เห็นถึงวัตถุประสงค์แท้จริงที่กฎหมายต้องการที่จะเข้ามาควบคุมได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากนิยามของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้กำหนดลักษณะที่เป็นสาระสำคัญคือต้องเป็นของใช้แล้วหรือของโบราณ ซึ่งในกรณีของทรัพย์ที่ไม่สามารถที่จะระบุลักษณะการใช้งานได้ เช่น ทองคำแท่ง หรือสินค้าที่นำมาขายต่อโดยยังไม่ได้ผ่านการใช้งานมาก่อน กรณีในลักษณะนี้จะเป็นปัญหาในการตีความกฎหมายในทันทีว่าสินค้าเหล่านี้จะต้องขออนุญาตก่อนประกอบกิจการหรือไม่ ตัวอย่างที่จะขอหยิบยกขึ้นมา คือ กรณีของทองคำแท่งที่ไม่สามารถบอกลักษณะการใช้งานได้เนื่องจากโดยหลักจะเป็นการซื้อขายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็งกำไรในมูลค่าของทองคำ หากมีการตีความว่าไม่เข้านิยามของเก่าทำให้ไม่ต้องขออนุญาตก่อนประกอบกิจการจะมีปัญหาตามมาในกรณีของทองรูปพรรณที่เป็นเครื่องประดับสามารถระบุการใช้งานได้ ส่งผลให้ต้องขออนุญาตก่อนจึงจะประกอบกิจการได้ ทำให้เกิดความลักลั่นในการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างมาก

ซึ่งจากการศึกษาทั้งแนวคิดต่าง ๆ หรือกฎหมายของต่างประเทศจะเห็นได้ว่าในการควบคุมกิจการประเภทนี้จะใช้คำว่า สินค้ามือสอง (Second-Hand Goods) โดยจากที่ได้ศึกษาแนวคิดในเรื่องของตลาดสินค้ามือสองได้มีการอธิบายลักษณะสำคัญของตลาดลักษณะนี้คือ “การเปลี่ยนมือของสินค้า” จากผู้ที่ถือครองคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ทำให้ไม่จำต้องพิจารณาในแง่ของอายุว่าจะเป็นของเก่าหรือของใหม่ จะถูกใช้งานแล้วหรือไม่ หากมีการเปลี่ยนมือสินค้าของผู้บริโภคคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งก็เป็นลักษณะของสินค้ามือสองทั้งสิ้น จึงเป็นคำที่ให้ความหมายในตัวเองได้ครอบคลุมจึงมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในกฎหมายมากกว่าการใช้คำว่าของเก่า

4.1.2 ปัญหาคำนิยาม

ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นกรอบที่จะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ “บทนิยาม”[34] แม้จะมีการวางหลักการในกฎหมายแล้วก็ตาม แต่สิ่งที่จะเป็นกรอบใหญ่ที่จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะกำหนดทิศทางในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ได้ บทนิยามจะเป็นตัวกำหนด ซึ่งนิยามของคำว่าของเก่ามีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญก็คือ ต้องเป็นการเสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย “ทรัพย์ที่ใช้แล้ว”[35] ทำให้ผู้เขียนเกิดคำถามว่าในเมื่อไม่สามารถบอกลักษณะของการใช้งานได้จะถือว่าเป็นของเก่าตามนิยามได้อย่างไร กลับกันนิยามดังกล่าวเหมือนจะนิยามถึง “พฤติการณ์หรือลักษณะ” ของการประกอบกิจการขายของเก่าเสียมากกว่า อีกทั้ง กฎหมายไม่ได้มีการกำหนดนิยามอย่างอื่นอันเป็นองค์ประกอบในภาพรวมที่จะเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางหรือขอบเขตของกฎหมาย[36] เช่น นิยามของร้านค้าของเก่า นิยามของเก่า หรือลักษณะของการค้าของเก่า ผลที่ตามมาคือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาว่าในกรณีใดบ้างที่จะต้องมีการขออนุญาตที่

---

[32] ปกรณ์ นิลประพันธ์, ‘ยกเครื่องกฤษฎีกา’ (2555) 3 วารสารกฤษฎีกา 4, 6.

[33] เพิ่งอ้าง.

[34] มีชัย ฤชุพันธุ์, ‘คำบรรยายพิเศษ เรื่อง แนวความคิดและข้อสังเกตในการร่างกฎหมาย’ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 12 กุมภาพันธ์ 2541) < http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=I&actCode=19&head=4&item=n5 > สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566.

[35] พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 4.

[36] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 5.

มีกรอบใหญ่ ๆ คือนิยามของคำว่าของเก่าเท่านั้น ซึ่งทำให้ยากต่อการพิจารณาและขาดความชัดเจน[37]เนื่องจากในความเป็นจริงไม่เพียงแต่สินค้า แต่ต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ของผู้ประกอบการด้วย ทำให้ในปัจจุบันจึงเกิดปัญหาในกรณีของลักษณะของกิจการในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เกิดคำถามสำคัญคือต้องมีการขอออนุญาตหรือไม่ เนื่องจากตัวสินค้าสามารถถูกตีความเข้านิยามได้ แต่พฤติการณ์ยังคงเป็นปัญหาที่แค่การนิยามคำว่าของเก่าเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะพิจารณาได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น คำถามที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือพฤติการณ์อย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการประกอบกิจการค้าของเก่า ซึ่งเมื่อไม่มีการกำหนดพฤติการณ์ในการประกอบกิจการค้าของเก่าคืออะไรจึงทำให้ขอบขอบเขตของกฎหมายจึงไม่ชัดเจน[38] เนื่องจากตัวสินค้าสามารถตีความตามนิยามได้ แต่พฤติการณ์ที่กำหนดว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการประกอบกิจการ ไม่ใช่แค่การซื้อขายสินค้ากันเป็นครั้งคราว

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการค้าของเก่า

ในการประกอบกิจการค้าของเก่านั้นการยื่นขอใบอนุญาตจะมีเอกสารที่จะต้องยื่นประกอบกับคำขอในการออกใบอนุญาตที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขออนุญาตคือเอกสารหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ทำการค้าหรือหลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้าหรือสัญญาเช่า[39] ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในแง่ของวิธีการประกอบกิจการ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาการประกอบกิจการในรูปแบบออนไลน์

กิจการรูปแบบออนไลน์เป็นรูปแบบการประกอบกิจการที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากเทคโนโลยีในด้านการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้นและมีช่องทางในการที่จะรองรับการประกอบกิจการที่มากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้การที่จะเปิดร้านค้าไม่จำต้องมีหน้าร้านที่เป็นอาคารอีกต่อไปก็ได้ อย่างไรก็ตามในการประกอบกิจการค้าของเก่านั้น จะมีปัญหาในขั้นตอนการยื่นเอกสารเพื่อขอรับใบอนุญาตเนื่องจากต้องมีเอกสารหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ทำการค้าหรือหลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้าหรือสัญญาเช่ามาแสดงต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต[40] ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือร้านค้าออนไลน์ยังไม่ถือว่าเป็นสถานที่เนื่องจากกฎหมายยังไม่ครอบคุมไปถึงวิธีการในรูปแบบดังกล่าว[41] อีกทั้งในปัจจุบัน เว็บไซต์ หรือร้านค้าออนไลน์ไม่สามารถที่จะมีหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ทำการค้าหรือหลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้า ทำให้ในหลาย ๆ กรณีจึงต้องมีการนำที่อยู่ของตนเองมาเพื่อเป็นเอกสารในการออกใบอนุญาตซึ่งก็ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการที่อยู่ของหน้าร้านหรือสถานที่ประกอบกิจการเป็นสำคัญ[42]

4.2.2 ปัญหารถรับซื้อของเก่า

ปัญหาของรถรับซื้อของเก่านั้นแม้โดยหลักจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของสถานที่ แต่ในกรณีของรถรับซื้อของเก่านั้นมีลักษณะที่แตกต่างออกไปอย่างหนึ่งก็คือการที่ร้านลักษณะนี้จะไม่หยุดอยู่กับที่และจะตระเวนไปในสถานที่ต่าง ๆ จึงเป็นลักษณะของร้านที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ทำให้มีปัญหาในแง่ของการขออนุญาต และการตรวจสอบควบคุมซึ่งทำได้ยาก เพราะหากพิจารณาในด้านสถานที่ก็เป็นที่ชัดเจนว่าลักษณะของรถเองไม่ใช่สถานที่ ทำให้ในการยื่นขอใบอนุญาตจึงไม่สามารถที่จะทำได้อย่างแน่แท้ อีกทั้งในแง่ของสถานที่ที่จะต้องขอใบอนุญาตก็ไม่ชัดเจนเนื่องจากรถสามารถจะเคลื่อนที่ไปที่ใดก็ได้ ทำให้เขตอำนาจที่จะต้องไปขอใบอนุญาตและเขตอำนาจในการควบคุมจึงไม่ชัดเจนไปด้วย อีกทั้ง จะต้องพิจารณาในด้านความจำเป็นในการเข้าไปควบคุมอีกเช่นกัน เนื่องจากรถรับซื้อของเก่าเหล่านี้ส่วนมากจะเป็นประชาชนทั่วไปที่มีลักษณะเหมือน

---

[37] เพิ่งอ้าง 5.

[38] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 5.

[39] ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ข้อ 7 (5).

[40] ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ข้อ 7 (5).

[41] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 5.

[42] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1614/2509.

พ่อค้าคนกลางที่จะเข้าไปรับซื้อของเก่าตามบ้านเรือนต่าง ๆ แล้วนำไปขายที่ร้านรับซื้อของเก่า[43]เพื่อเก็บส่วนต่างในราคาสินค้าอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าลักษณะของรถรับซื้อของเก่านี้จะเข้าข่ายเป็นการค้าของเก่าตามนิยามของเก่าก็ตามแต่การที่จะกำหนดให้การประกอบอาชีพในลักษณะนี้ต้องมีการขออนุญาตจึงอาจสร้างภาระและกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพมากเกินความจำเป็นได้ ทั้งนี้ เคยมีคดีที่มีการฟ้องศาลให้ลงโทษผู้ประกอบการในลักษณะนี้ แต่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าการประกอบการในลักษณะนี้ไม่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เนื่องจากกฎหมายมุ่งควบคุมการขายของเก่าอันมีที่ทำการค้าเป็นสำคัญไม่ได้มุ่งควบคุมการเร่ซื้อของเก่าไปขายให้ร้านค้าของเก่า[44] จึงเป็นที่มาของการที่ในปัจจุบันรถรับซื้อของเก่านี้ไม่ต้องขอใบอนุญาตแต่อย่างใด อันเป็นผลจากการตีความตามเจตนารมณ์กฎหมายของศาลและกลายเป็นแนวฎีกาบรรทัดฐาน ไม่ได้เกิดจากความชัดเจนของกฎหมายแต่อย่างใด

4.2.3 ปัญหาหาบเร่แผงลอย

ในส่วนของรูปแบบกิจการแบบหาบเร่แผงลอยนั้น หากพิจารณาลักษณะแล้วจะพบว่ามีกิจกรรมอยู่ 2 ลักษณะคือ หาบเร่ และแผงลอยปัญหาที่เกิดจากรูปแบบในการดำเนินกิจการลักษณะนี้ ก็จะคล้ายกันกับกรณีรถรับซื้อของเก่าคือปัญหาในเรื่องสถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการเช่นเดียวกัน กรณีของหาบเร่จะมีลักษณะที่คล้ายกับกรณีของรถรับซื้อของเก่าแต่จะต่างกันตรงที่รูปแบบการประกอบกิจการที่ไม่ได้มีการนำของไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าแต่เป็นการหาบของไปเร่ขายให้คนทั่วไป[45] แต่กรณีของแผงลอยนั้นจะต่างออกไปตรงที่แผงลอยจะวางขายสินค้าอยู่กับที่ โดยส่วนใหญ่มักจะเจอปัญหาในกรณีสถานที่ที่มีการไปวางแผงสินค้านั้นเป็นริมทางริมถนน หรือในที่สาธารณะอื่น ๆ[46] ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือที่สาธารณะไม่สามารถมีกรรมสิทธิ์หรือเอกสารที่แสดงสิทธิการเช่าได้ โดยหากเป็นกรณีของหาบเร่ที่เป็นการหาบของไปเร่ขายแล้วยิ่งเป็นกรณีที่ไม่มีสถานที่เสียด้วยซ้ำจึงทำให้ไม่สามารถยื่นขอใบอนุญาตได้เนื่องจากไม่มีเอกสารหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ทำการค้า หรือหลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้าหรือสัญญาเช่ามาแสดงต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

4.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาต

ในส่วนของใบอนุญาตนั้นมีปัญหาที่เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการอยู่ไม่น้อย โดยมีปัญหาหลักอยู่ด้วยกัน 3 ประเด็น ดังนี้

4.3.1 ปัญหาเกี่ยวกับข้อกำหนดในการขอใบอนุญาตของสถานที่ประกอบกิจการ

สถานที่เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการออกใบอนุญาต ซึ่งในประเด็นของสถานที่ได้มีแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับสถานที่ในคดีหมายเลขแดงที่ อ.160/2553 ใจความสำคัญคือกฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะควบคุมการค้าของเก่าให้ต้องมีสถานที่ทำการค้าตลอดจนสถานที่เก็บสินค้าต้องมีความเหมาะสมแก่การประกอบกิจการ[47] อย่างไรก็ตามปัญหาของสถานที่ที่ส่งผลโดยตรงกับการออกใบอนุญาตก็คือการที่พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 8 (ก) กำหนดให้ผู้ค้าของเก่าต้องแสดงนามของตนและคำว่า ผู้ค้าของเก่าไว้ ณ ที่ทำการค้าของตน และยังมีการกำหนดให้หน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตว่าครบถ้วนตามมาตรา ๖ และตรวจอาคารสถานที่ตั้ง ตลอดจนสถานที่เก็บทรัพย์สินการขายทอดตลาดและค้าของเก่าว่าเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงการทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่ตั้ง[48] ผลที่ตามมาจึงทำให้ใบอนุญาตค้าของเก่าจะเป็นใบอนุญาตที่ผูกติดอยู่กับสถานที่ที่

---

[43] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1614/2509

[44] เพิ่งอ้าง.

[45] คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในทางเท้าและที่สาธารณะ, รายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในทางเท้าและที่สาธารณะ 2563 4 < https://bmc.go.th/wp-content/uploads/2020/06/30_2561.pdf > สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566.

[46] เพิ่งอ้าง.

[47] คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 240/2548 คดีหมายเลขแดงที่ อ. 160/2553.

[48] ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ข้อ 8.

ใช้ประกอบกิจการแต่ละที่เป็นแห่ง ๆ ไป ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของการประกอบธุรกิจในหนึ่งกิจการอาจมีสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการนั้นได้มากกว่าหนึ่งแห่ง เช่น สำนักงาน สถานที่เก็บสินค้า หน้าร้านสาขาต่าง ๆ หรือสถานที่อื่น ๆ ทำให้ยิ่งมีสถานที่หลายแห่งมากเท่าไหร่ก็จะต้องขอออกใบอนุญาตมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนในการประกอบอาชีพ โดยในความเป็นจริงใบอนุญาตควรที่จะผูกติดกับตัวบุคคลผู้ขอใบอนุญาตไม่ใช่สถานที่

4.3.2 ปัญหาการกำหนดอายุและประเภทของใบอนุญาต

อายุและประเภทของใบอนุญาตนั้นโดยหลักจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันโดยตรง ในปัจจุบันในเรื่องอายุของใบอนุญาตประกอบกิจการค้าของเก่าเป็นใบอนุญาตที่กำหนดอายุของใบอนุญาตให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ออกใบอนุญาต[49] ซึ่งการกำหนดอายุของใบอนุญาตในลักษณะนี้ในปัจจุบันไม่มีการบัญญัติกำหนดในลักษณะนี้ในกฎหมายสมัยใหม่แล้วเพราะกฎหมายสมัยใหม่จะกำหนดอายุใบอนุญาตให้ชัดเจน อย่างเช่น กำหนดอายุ 1 ปี 2 ปี แล้วแต่เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ

ในส่วนของประเภทใบอนุญาตหากพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 จะพบว่ากฎหมายไม่ได้มีการกำหนดประเภทของใบอนุญาตไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งประเภทของกิจการเพื่อออกใบอนุญาตไว้โดยตรง แต่มีการแบ่งประเภทของกิจการไว้เพื่อการกำหนดค่าธรรมเนียมเท่านั้น[50] ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงประเภทของกิจการในรูปแบบต่าง ๆ จะพบว่าโดยหลักกิจการแต่ละประเภทก็จะมีหน้าที่ในการที่จะต้องดำเนินการเพื่อขอใบอนุญาตที่เหมือนกัน เช่น การจัดทำบัญชีรายการสินค้า การที่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่กรณีมีการนำสินค้าที่ต้องสงสัยว่าอาจจะได้จากการถูกขโมยมา[51] อย่างไรก็ดีผู้เขียนเห็นว่าในกิจการบางประเภทที่รัฐเห็นว่าต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษให้ต่างไปจากกิจการอื่นจะต้องมีหน้าที่บางประการหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือมีข้อห้ามที่เพิ่มขึ้นมาเป็นการเฉพาะของกิจการประเภทนั้นด้วย จึงทำให้ในการขออนุญาตในประเภทกิจการเหล่านั้นผู้ประกอบการก็จะต้องมีหน้าที่เพิ่มขึ้นตามแต่ประเภทของกิจการนั้นไปด้วย ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดประเภทของใบอนุญาตจึงไม่ควรมีการกำหนดเพื่อเพียงแค่การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพียงเท่านั้น แต่การกำหนดประเภทใบอนุญาตของแต่ละกิจการต้องคำนึงถึงรายละเอียดและหน้าที่เฉพาะที่ผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่เพิ่มขึ้นในบางกรณีตามประเภทของกิจการและใบอนุญาตนั้นเป็นการเฉพาะด้วย รวมไปถึงหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตที่จะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบและวางหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตเพื่อควบคุมกิจการบางกิจการเป็นการเฉพาะให้ต่างจากกิจการประเภทอื่น

4.3.3 ปัญหาการกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

เกณฑ์ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของใบอนุญาตนั้น จากการศึกษาแนวทางของต่างประเทศหรือในกฎหมายไทยเองก็ตาม จะเห็นได้ว่าในการกำหนดค่าธรรมเนียมมีแนวทางในการจัดเก็บได้ 2 ลักษณะ ได้แก่กำหนดค่าธรรมเนียมโดยอิงตามอายุของใบอนุญาต เช่น ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์[52] และประเทศสิงคโปร์[53] และกำหนดค่าธรรมเนียมโดยอิงตามประเภทของกิจการ เช่น ประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้เองก็ต้องกลับมาพิจารณาข้อดีและข้อเสียว่าการกำหนดลักษณะใดที่ไม่เป็นการสร้างภาระต้นทุนกับผู้ประกอบการมากเกินไปและยังคงประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการเหล่านี้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่โดยส่วนใหญ่ในการกำหนดอายุใบอนุญาตของระบบกฎหมายไทยมักจะเป็นการกำหนดโดยอิง

---

[49] ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ข้อ 14.

[50] กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ ๒) ข้อ 8.

[51] พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 7.

[52] Second-hand Dealers and Pawnbrokers Regulation 2004, Schedule 2 , Fees.

[53] 'Types of Secondhand Goods Dealers Licence' (Singapore Police Force) <https://www.police.gov.sg/e-Services/Police-Licences/Secondhand-Goods-Dealers-Licence > สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2567.

ประเภทของกิจการเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากในหลาย ๆ กฎหมาย เช่น กฎหมายโรงแรม กฎหมายสถานบริการ กฎหมายโรงงาน

ทั้งนี้ ในปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ลงมติเห็นชอบหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการ[54] ซึ่งคณะรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไว้อันเป็นแนวทางมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบกฎหมายจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ โดยเมื่อพิจารณาในการกำหนดค่าธรรมเนียมของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 แล้วจะพบว่าในการกำหนดค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตยังไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยในทางนโยบายของรัฐที่เข้ามาแทรกแซงในกิจการประเภทนี้ก็ด้วยเหตุผลในการเข้ามาควบคุมกำกับดูแลเป็นหลัก[55] อย่างไรก็ตามหากพิจารณาปัจจัยในมิติอื่น ทั้งในด้านต้นทุนการดำเนินการของรัฐที่มีต้นทุนในการดำเนินการออกใบอนุญาตประมาณปีละ 30 ล้านบาท[56] เทียบกับต้นทุนในการดำเนินการของเอกชนหรือในแง่มิติของความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการทั้งผู้ประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่แล้วต้นทุนที่เพิ่มเข้ามาล้วนแล้วแต่เป็นภาระของกิจการทั้งสิ้น ซึ่งหากพิจารณาในภาพกว้างจะเห็นว่าแม้รัฐจะมีมิติในแง่ของการควบคุมกำกับอยู่แต่รัฐเองก็ต้องมีการส่งเสริมการประกอบกิจการให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเช่นกัน จึงต้องมีการทบทวนใหม่เพื่อให้การกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เป็นการสร้างภาระต้นทุนกับผู้ประกอบการมากเกินไปและยังคงประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการเหล่านี้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4. ปัญหาความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

ในปัจจุบันวิธีการประกอบธุรกิจมีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามเทคโนโลยีอันจะเห็นได้จากวิธีการและรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันซึ่งจะพบว่าในหลาย ๆ ธุรกิจมักจะมีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งอาจมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมากกว่าหนึ่งฉบับ โดยในส่วนของกิจการค้าของเก่าเองก็เช่นกัน ซึ่งจะมีประเด็นคือ ความซ้ำซ้อน และความไม่สอดคล้องกันของกฎหมาย

ในส่วนของความซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 เช่น กฎหมายว่าด้วยของโบราณ ซึ่งการที่จะซื้อขายโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนี้ได้นั้นนอกจากต้องมีการขอใบอนุญาตค้าของเก่าแล้วจะต้องมีการขอใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 อีกหนึ่งใบด้วย[57] เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการควบคุมของโบราณมีบทบัญญัติในการการควบคุมการซื้อขายของโบราณโดยการขอใบอนุญาตเช่นกัน[58] จึงเป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการขอใบอนุญาตค้าของเก่าอีก[59] ควรให้หน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของโบราณเป็นการเฉพาะอยู่แล้วเป็นผู้กำกับดูแลในส่วนนี้เนื่องจากมีความเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของโบราณอยู่แล้วทำให้การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบดูแลจะมีความเหมาะสมมากกว่า

ต่อมาคือกฎหมายที่มีความไม่สอดคล้องกันกับพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 เช่น กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งกิจการค้าของเก่านั้น พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 6 ได้กำหนดให้ถือว่า การซื้อ การขาย การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยน กิจการเหล่านี้เป็นพาณิชยกิจ โดยมีข้อสังเกตุคือ การค้าเร่ การค้าแผงลอยไม่อยู่ภายใต้การบังคับของพระราชบัญญัติทะเบียน

---

[54] ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 1275/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์ว่าด้วยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการ.

[55] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 9.

[56] เพิ่งอ้าง.

[57] ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ข้อ 7 (6).

[58] พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 19.

[59] กรมการปกครอง (เชิงอรรถ 1) 5.

พาณิชย์ พ.ศ. 2499[60] ซึ่งสอดคล้องกับการที่ได้วิเคราะห์ในส่วนก่อนหน้าว่าการค้าทั้ง 2 ลักษณะนี้ก็ไม่ควรที่จะถูกนำเข้ามาควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 ด้วยเช่นกัน และอีกประการคือการประกอบกิจการออนไลน์ซึ่งเป็นรูปแบบการประกอบกิจการที่กำลังเป็นที่นิยม โดยหากเป็นกรณีขายของออนไลน์ผ่านทาง Social media ที่ไม่สามารถชำระเงินบนแพลตฟอร์มนั้น ๆ ได้ ร้านค้าออนไลน์สามารถทำการจดทะเบียนพาณิชย์แบบธรรมดาและยื่นภาษีตามปกติได้ แต่ถ้าหากร้านค้าออนไลน์มีหน้าร้านที่เป็นเว็บไซต์ด้วยก็จะต้องจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์พร้อมขอเครื่องหมาย DBD Registered เพิ่มเติมด้วย[61] ซึ่งในประเด็นนี้กิจการค้าของเก่าเองก็ควรมีมาตรการดำเนินการควบคุมเช่นเดียวกันกับกฎหมายทะเบียนพาณิชย์ด้วยเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. ข้อเสนอ

จากการศึกษาถึงแนวคิดต่าง ๆ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับ พระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 รวมถึงศึกษากฎหมายต่างประเทศในเรื่องการประกอบกิจการค้าของเก่าแล้วพบว่ากฎหมายฉบับนี้ยังมีลักษณะของหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของประชาชน อันจะเป็นการขัดต่อมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบังคับใช้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการกำหนดขอบเขตของกฎหมายให้ชัดเจนว่ากฎหมายต้องการที่จะควบคุมอะไร ลักษณะของการประกอบกิจการเป็นอย่างไร ตัวร้านมีรูปแบบใด การค้าของมือสองคืออะไร และมีลักษณะเป็นอย่างไร โดยการวางนิยามอันเป็นองค์ประกอบโดยรวมดังกล่าวไว้เพื่อเป็นกรอบใหญ่ให้ง่ายต่อการเข้าใจของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย อันจะเป็นผลให้หลักที่กำหนดห้ามประกอบกิจการเว้นแต่จะได้รับอนุญาตกฎหมายนั้น หากมีการกำหนดนิยามข้างต้นควบคู่ไปด้วยกันจะทำให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น

2. ควรมีการเปลี่ยนจากการใช้คำว่าของเก่า ไปเป็นคำว่า “ของมือสอง” หรือ “สินค้ามือสอง” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของตลาดมือสองที่มีสาระสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนมือของสินค้าได้ และยังสามารถที่จะสื่อความหมายได้ครอบคลุมโดยไม่ได้ผูกติดกับความเก่าหรือใหม่ จะถูกใช้งานมาแล้วหรือไม่ การมีหรือไม่มีลักษณะเหล่านี้สามารถเป็นของมือสองได้ทั้งหมด คำว่าของมือสองหรือสินค้ามือสองจึงเป็นคำที่ให้ความหมายในตัวเองที่ครอบคลุมลักษณะในภาพรวมของกฎหมายในเรื่องนี้ได้อย่างดีที่สุด และควรมีการนิยามลักษณะของ “ของมือสอง” หรือ “สินค้ามือสอง” ให้สอดคล้องกันกับหลักการของตลาดมือสองที่มีสาระสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนมือสินค้าเป็นจุดตัดในการจะกำหนดว่าอย่างไรจึงเป็นของมือสอง โดยอาจใช้แนวทางเช่นเดียวกับประเทศแอฟริกาใต้

3. ควรมีการปรับเปลี่ยนข้อกำหนดในด้านของสถานที่ประกอบกิจการ ที่กลายเป็นข้อจำกัดใหญ่อันส่งผลให้ใบอนุญาตค้าของเก่าเป็นใบอนุญาตที่ยึดติดกับสถานที่ แทนที่จะเป็นตัวบุคคลผู้ขอใบอนุญาต รวมไปถึงเป็นข้อจำกัดใหญ่ของลักษณะของรูปแบบกิจการในปัจจุบันมีลักษณะที่ไม่มีหน้าร้านมากขึ้นอันทำให้เรื่องสถานที่ไม่ใช่สาระสำคัญอีกต่อไปในกิจการบางรูปแบบ โดยการปรับให้ใบอนุญาตเป็นใบอนุญาตที่ผูกติดกับตัวผู้ขอรับใบอนุญาตแทนส่วนเรื่องสถานที่ก็ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแค่แจ้งสถานที่หรือเว็บไซต์ที่ใช้ในการประกอบกิจการได้ตอนยื่นคำขอ

---

[60] พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 7 (1).

[61] กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, คู่มือการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 2553 18-1 - 18-5 < https://dbdregcom.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/user_upload/pdf/man1b.pdf > สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566

4. ควรปรับปรุงการกำหนดอายุและประเภทของใบอนุญาต โดยให้กำหนดประเภทของใบอนุญาตโดยใช้ประเภทของกิจการในการกำหนดประเภทของใบอนุญาต และนำในเรื่องของอายุมาเป็นทางเลือกเสริมให้แก่ผู้ประกอบการสามารถที่จะเลือกได้ว่าจะเลือกให้ใบอนุญาตมีอายุกี่ปีตามตัวเลือกที่หน่วยงานผู้กำกับดูแลเป็นผู้กำหนด ซึ่งประเภทและอายุก็จะส่งผลต่ออัตราค่าธรรมเนียมต่อไปรวมไปถึงหากมีกิจการประเภทใดที่ควรมีหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เพิ่มเติมในการขอใบอนุญาตให้แตกต่างจากกิจการอื่น ๆ หรือควรต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษก็สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เพิ่มเติมไว้เป็นการเฉพาะได้อีกด้วย

5. ควรมีการปรับการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมของใบอนุญาตให้สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 1275/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์ว่าด้วยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการ ต้องมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมขั้นสูงเป็นอัตราสูงสุดไว้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมของกิจการแต่ละประเภทให้มีความเหมาะสมตามแต่ละประเภทของกิจการนั้น โดยให้มีการกำหนดอัตราทางเลือกให้สอดคล้องกับอายุของใบอนุญาตเพื่อให้ความคุ้มค่าแก่ผู้ประกอบกิจการด้วย

6. ควรมีการปรับแก้ในเรื่องที่ทำให้ต้องมีการขออนุญาตซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น โดยกฎหมายที่กำหนดให้ต้องขออนุญาตในสาระสำคัญเดียวกัน เช่น ในเรื่องของของโบราณไม่ควรมีการกำหนดให้ต้องขออนุญาตค้าของเก่าอีกต่อไป แต่ควรให้ “หน่วยงานหลัก” ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เป็นคนควบคุมกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ

บรรณานุกรม

หนังสือ
ภาษาไทย

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2564).

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, *กฎหมายมหาชนเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2562).

มานิตย์ จุมปา, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550)* (พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551).

บทความวารสาร
ภาษาไทย

ชลลดา นาคใหญ่,‘จากคาร์ล มาร์กซ์ ถึง บิล เกตส์ : ความเป็นไปไม่ได้ของแนวคิดทุนนิยมที่ 'สร้างสรรค์'’ (2561) 1 วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 211.

ปกรณ์ นิลประพันธ์, ‘ยกเครื่องกฤษฎีกา’ (2555) 3 วารสารกฤษฎีกา 4.

สุรพล นิติไกรพจน์, ‘ข้อความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ’ (2534) 3 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 371.

ภาษาต่างประเทศ

Arthur H. Fox, ‘A Theory of Second-Hand Markets’ (1957) 24 Economica 99.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการศึกษาส่วนบุคคล
ภาษาไทย

ปรางชมพู จงอนุรักษ์, ‘ปัญหาการคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบอาชีพในระบบกฎหมายไทย’ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2560).

คำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1614/2509.

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 240/2548 คดีหมายเลขแดงที่ อ. 160/2553.

เอกสารอื่น ๆ

กรมการปกครอง, รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 2 5 6 4 <https://law.go.th/Summary?survey_id=NjMwREdBX0 xBV1 9 GUk9 OVEVORA==> สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2566.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ,คู่มือการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 < https://dbdregcom.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/user_upload/pdf/man1b.pdf > 20 พฤศจิกายน 2566.

มีชัย ฤชุพันธุ์, ‘คำบรรยายพิเศษ เรื่อง แนวความคิดและข้อสังเกตในการร่างกฎหมาย’(คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,12 กุมภาพันธ์ 2541) < http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=I&actCode=19&head=4&item=n5 > สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566.